

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 946/2025
18.09.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Светланае Томић Јокић, председника већа, Бојане Пауновић, Дијане Јанковић, Александра Степановића и Татјане Вуковић, чланова већа, са саветником Андреом Јаковљевић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због кривичног дела прогањање из члана 138а став 1. тачка 1) и 5) Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Александра Цвејића, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Петровцу на Млави К 134/24 од 03.03.2025. године и Вишег суда у Пожаревцу Кж1 45/25(2024) од 10.06.2025. године, у седници већа одржаној 18.09.2025. године, већином гласова донео је:

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ, као основан, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Александра Цвејића, па се **УКИДАЈУ** правноснажне пресуде Основног суда у Петровцу на Млави К 134/24 од 03.03.2025. године и Вишег суда у Пожаревцу Кж1 45/25(2024) од 10.06.2025. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Основног суда у Петровцу на Млави К 134/24 од 03.03.2025. године окривљени АА оглашен је кривим због извршења кривичног дела прогањање из члана 138а став 1. тачка 1) и 5) Кривичног законика и осуђен на казну затвора у трајању од 10 (десет) месеци, која ће се извршити по правноснажности пресуде, а у коју му се урачунава време проведено у притвору почев од 13.08.2024. године, па надаље.

Према окривљеном је, на основу одредбе члана 79., 80. став 2. и 82. став 1. Кривичног законика изречена мера безбедности обавезно психијатријско лечење на слободи, која има трајати док постоји потреба за лечењем, али не дуже од 3 (три) године, с тим што, ако се окривљени не подвргне лечењу на слободи или ако га самовољно напусти или и поред лечења наступи опасност да поново учини кривично дело, тако да је потребно његово лечење и чување у одговарајућој здравственој установи, суд може изрећи обавезно психијатријско лечење и чување у таквој установи.

На основу одредбе члана 89а Кривичног законика према окривљеном је изречена мера безбедности забране састајања, прилагања и комуницирања са оштећеним ББ, тако што се окривљеном забрањује прилагање оштећеном на удаљености мањој од 100 метара, са забраном приступа у простору око места становања оштећеног или места рада оштећеног и даље узнемиравање оштећеног, односно даља комуникација са оштећеним у трајању од 3 (три) године, рачунајући од дана правноснажности пресуде, с тим да се време проведено на издржавању изречене казне затвора, не урачунава у време трајања ове мере.

Истом пресудом обавезан је окривљени да суду на име паушала плати износ од 10.000,00 динара, у року од 30 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења, као и да надокнади трошкове кривичног поступка у корист буџетских средстава Основног суда у Петровцу на Млави и ОЈТ у Петровцу на Млави и оштећеног ББ, о чијој ће висини суд одлучити посебним решењем, док је оштећени ради остваривања имовинскоправног захтева, упућен на парницу.

Пресудом Вишег суда у Пожаревцу Кж1 45/25(2024) од 10.06.2025. године делимичним усвајањем жалбе браниоца окривљеног АА, преиначена је пресуда Основног суда у Петровцу на Млави К 134/24 од 03.03.2025. године, само у погледу изречене мере безбедности – обавезно психијатријско лечење на слободи, тако што је на основу одредбе члана 81. став 4. и 5. Кривичног законика окривљеном изречена мера безбедности обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи, која има трајати док постоји потреба за лечењем и чувањем, док је у преосталом делу жалба браниоца окривљеног одбијена као неоснована и првостепена пресуда је у непреиначеном делу потврђена.

Иако бранилац окривљеног АА, адвокат Александар Цвејић у захтеву за заштиту законитости наводи да исти подноси против правноснажне пресуде Вишег суда у Пожаревцу Кж1 45/25(2024) од 10.06.2025. године, из навода захтева за заштиту законитости произилази да је исти поднет против обе нижестепене пресуде, због повреде закона из члана 439. тачка 3) ЗКП и због повреде одредбе члана 453. ЗКП, са предлогом да Врховни суд усвоји поднети захтев, преиначи или укине правноснажне пресуде и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање. Предложио је да се извршење пресуде прекине.

Врховни суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Врховном јавном тужиоцу сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП, па је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, те је, након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, је основан.

Бранилац окривљеног АА у поднетом захтеву, иако нумерички не означава, указује да је доношењем правноснажне пресуде Вишег суда у Пожаревцу Кж1 45/25(2024) од 10.06.2025. године, у делу који се односи на кривичну санкцију – меру безбедности,

учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП, јер је повређено начело забране преиначења на горе (*reformatio in peius*) прописано одредбом члана 453. ЗКП, на тај начин што је другостепеном пресудом, преиначена првостепена пресуда и према окривљеном изречена строжа мера безбедности – обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи, док је првостепеном пресудом, на коју тужилац није ни изјавио жалбу, према окривљеном била изречена блажа мера - обавезно психијатријско лечење на слободи, с тим што је, према наводима захтева, повреда закона најпре учињена доношењем првостепене пресуде, и то из члана 439. тачка 3) ЗКП, јер је том пресудом, мера безбедности обавезно психијатријско лечење на слободи, окривљеном била изречена уз казну затвора, што је супротно одредби члана 82. став 3. Кривичног законика.

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП постоји ако је пресудом повређена одредба члана 453. ЗКП.

Одредбом члана 453. ЗКП, прописано је да, ако је изјављена жалба само у корист окривљеног, пресуда се не сме изменити на његову штету у погледу правне квалификације кривичног дела и кривичне санкције.

Према одредби члана 4. став 1. Кривичног законика, кривичне санкције су: казне, мере упозорења, мере безбедности и васпитне мере.

У конкретном случају, из списка предмета произилази да је окривљени АА пресудом Основног суда у Петровцу на Млави К 134/24 од 03.03.2025. године оглашен кривим због извршења кривичног дела прогањање из члана 138а став 1. тачка 1) и 5) Кривичног законика, које је према чињеничном опису из изреке пресуде, учинио у стању битно смањене урачунљивости и осуђен је на казну затвора у трајању од 10 месеци, у коју му се урачунава време проведено у притвору и према окривљеном је на основу одредбе члана 80. став 2. и 82. став 1. Кривичног законика, изречена мера безбедности обавезно психијатријско лечење на слободи и мера безбедности забране састајања, прилажења и комуницирања са оштећеним из члана 89а Кривичног законика.

Из списка предмета надаље произилази да је против пресуде Основног суда у Петровцу на Млави К 134/24 од 03.03.2025. године жалбу изјавио само бранилац окривљеног, адвокат Александар Цвејић, између осталог и због повреде закона, као и због неправилне одлуке о кривичној санкцији, са предлогом да Виши суд у Пожаревцу усвоји жалбу, укине побијану пресуду и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање, поводом које жалбе је Виши суд у Пожаревцу пресудом Кж1 45/25(2024) од 10.06.2025. године, преиначио првостепену пресуду само у погледу изречене мере безбедности – обавезно психијатријско лечење на слободи, тако што је на основу одредбе члана 81. став 4. и став 5. Кривичног законика окривљеном изрекао меру безбедности обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи, док је у преосталом делу жалба браниоца окривљеног одбијена као неоснована и првостепена пресуда је у непреиначеном делу потврђена.

У оваквој процесној ситуацији, а у смислу цитиране законске одредбе члана 453. ЗКП, другостепени суд, је био дужан да пази да пресуду у материјално-правном погледу не измени на штету окривљеног, како у погледу правне квалификације дела, тако и у делу о изреченој кривичној санкцији – мери безбедности, јер је пресуду донео по жалби изјављеној искључиво у корист окривљеног.

При томе, и одредбом члана 451. став 1. ЗКП, прописано је да другостепени суд испитује пресуду у оквиру основа, дела и правца побијања. Дакле, другостепени суд побијану пресуду испитује само у границама које су дате у жалби: по законским основима које је жалилац означио, у делу пресуде на који је указано жалбом, а што се тиче правца побијања пресуде, значи да другостепени суд исти испитује у складу са траженим интересом подносиоца жалбе.

Међутим, другостепени суд је одлучујући о жалби браниоца окривљеног, правилно нашао да је првостепени суд, позивајући се на одредбе члана 80. став 2. и 82. став 1. Кривичног законика (које се односе на неурачунљивог учиниоца), окривљеном који је кривично дело извршио у стању битно смањене урачунљивости, изрекао меру безбедности обавезног психијатријског лечења на слободи уз казну затвора и на тај начин учинио повреду кривичног закона из члана 439. тачка 3) ЗКП

Наиме, иако одредба члана 80. став 3. Кривичног законика допушта изрицање мере безбедности уз казну, одредбом члана 82. став 3. истог закона, изричито је одређено да се мера безбедности обавезног психијатријског лечења на слободи битно смањено урачунљивом учиниоцу може изрећи само уз условну осуду или ако је учинилац пуштен на условни отпуст у смислу члана 81. став 5. тог закона, па је, другостепени суд, налазећи да је првостепеном пресудом окривљеном изречена предметна мера безбедности чије изрицање није предвиђено законом за дату процесно правну ситуацију, покушао да исправи незаконитост из првостепене пресуде и тако сам учинио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП, јер је преиначивши првостепену пресуду и изричући окривљеном меру безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, која по својој природи, интензитету задирања у слободу окривљеног и правним последицама, несумњиво представља строжу меру, погоршао положај окривљеног и на тај начин у погледу кривичне санкције – мере безбедности, повредио забрану *reformatio in peius* из члана 453. ЗКП, која је активирана тиме што је жалба у овом поступку, била изјављена искључиво у корист окривљеног.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је усвојио као основан захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА и на основу одредбе члана 492. став 1. тачка 1) ЗКП укинуо у целини правноснажне пресуде Основног суда у Петровцу на Млави К 134/24 од 03.03.2025. године и Вишег суда у Пожаревцу Кж1 45/25(2024) од 10.06.2025. године и предмет вратио првостепеном суду на поновно одлучивање, у смислу разлога изнетих у овој пресуди.

У поновном поступку суд ће приликом одлучивања имати у виду примедбе из ове пресуде, те ће поступити по истима и отклонити повреду закона на коју му је указано, након

чега ће бити у могућности да донесе правилну и на закону засновану одлуку, водећи при томе рачуна о начелу забране преиначења на горе (reformation in reius) прописано одредбом члана 453. ЗКП.

Из изнетих разлога, Врховни суд је на основу одредбе члана 492. став 1. тачка 1) ЗКП одлучио као у изреци ове пресуде.

**Записничар-саветник
Андреа Јаковљевић с.р.**

**Председник већа-судија
Светлана Томић Јокић с.р.**

**За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**